

Listek.

Potovanje na moje prvo učiteljsko mesto.

Pri prijatelji tam v izlaških „rovta“ sem bil. Šola — učiteljišče bilo mi je za hrbtom; samosvestno in ponosno pa vedrega lica zrl sem v bližnjo bodočnost, ki me je imela hipoma napraviti za lastnega gospoda.

Večer za večerom sprehajala sva se s prijateljem po prijaznih lokah ali po temnih gozdnih potih ter sanjala sva ideale o uzornem našem učiteljskem poklici. Meni nič — tebi nič — razmotrivala sva resna in prevažna pedagogiška in didaktiška vprašanja, ki bi delala preglavice izkušenim šolnikom, reševala najtežja themata prav brez vsacih, tudi najmanjših težkoč. Končni rezultat najinih bistrih glavice pa je navadno bil, da je najboljšo vzgojno sredstvo leskova palica in najbolj uspešno učilo lijak, ki je baje tam nekje na severu že zdavnej v rabi. Stavila sva si ob takih sprehodih svitile gradove v oblake, postajala sva kar čez noč voditelja mnogorazrednic, zasedala sva brez vseh pomislekov okrajna in deželna nadzorniška mesta, da — še celo ministerski stol se nama ni zdel kar nič previsok. In kako modre odredbe in ukaze stresala sva že tedaj iz rokava!

Deževnega petka zjutraj je bilo, ko dobim od sestre list, v katerem me ista pozivlje, da naj kar najhitreje — če mogoče po telegrafu ali pa kar peš (kar je včasih vse jedno!) — odrinem proti domu, kjer me čaka dekret s pristavkom, da se mi je nemudoma podati na službeno mesto.

Srce mi je zastalo za trenutek, pa je pričelo takoj tem hitreje razsajati, da so mu bile prsi preozke, in pohitel sem do učilničnih durij, da povem prijatelju preimenitno — po mojem mnenji za vse učiteljstvo prevažno vest, da sem postal i jaz ud srečnega učiteljskega stanu. Povedati sem mu moral, da nisem več izpitan kandidat, kakor me je on tako rad nazival, ampak da sem vodja kot on in celo za pol stotaka „boljši“ kot on.

tako n. pr. v ministerski ukaznik iz leta 1872, št. 22. — Kolikor je nam znano, ravnal se je prejšnja leta tudi naš c. kr. deželni šolski svet strogo po njem in šele zadnje čase se je poprijel navade, da ukaže vselej nadučiteljsko mesto iznova razpisati, kadar se dotična dvorazrednica ali trirazrednica razširi v trirazrednico ali štirirazrednico. Po navedenem normaliji pa niti na jednorazrednicah, ki se razširijo v dvorazrednice, ni razpisavati nadučiteljskega mesta. Ampak v tem slučaju se pokaže samo „die Nothwendigkeit einer schulbehördlichen Bestellung eines Oberlehrers“, to se pravi: C. kr. okrajni šolski svet vpraša brez razpisa krajni šolski svet, če je zadovoljen, da dozdani jednorazrednični šolski voditelj postane nadučitelj novo ustanovljene dvorazrednice. Ako je krajni šolski svet s tem zadovoljen in ako c. kr. okrajni šolski svet tudi ne oporeka, potem gre nadučiteljsko mesto prejšnjemu šolskemu voditelju. Od vsega srca želimo, da bi se slavna šolska oblastva spet poprijele te v drugih deželah ukoreninjene zakonite navade, ki je bila prejšnja leta tudi na Kranjskem že udomačena; zakaj s tem bi bilo učiteljstvu prihranjenih mnogo nepotrebnih stroškov, skrbij, potij in prošenj. Ured.

„Sedaj pa kar precej grem“, pravim mu, ko sem mu srečno v jedneji sapi dopovedal, da moram kar najhitreje odriniti. „Pa kam češ iti? Sedaj je ura devet, pošta vozi ob dveh, mešanec pa odide še le ob osmeji uri zvečer, z brzovlakom pa se menda danes še ne bodeš vozil? Le v sobo se vrni, pa mirno počakaj, da pri kosilu še katero pametno zineva.“ Rekši izginil je smeje se v učilnico.

Preostajalo mi ni družega, kakor storiti po nasvetu. Vrnil sem se v sobo, a miren — miren pa nisem mogel biti. Miren naj bi bil v zavesti, da mi je v dekretu naročeno, naj se nemudoma podam na podeljeno mi učno mesto? Beseda nemudoma se od višjih oblastev v šali še ne izreka, nikar pa zapisuje v toli važnej in resnej listini kakor je dekret. Nemudoma priti velevalo mi, ker me gotovo že težko in željno pričakujejo, nemudoma pozivljejo me, ker slutijo, kaj vse skritega tiči v meni — — — in sedaj naj pa tu držim križema roke šo mnogo, mnogo ur! Kolika izguba! Divjal sem po sobi gor in dol, dvigal in stezal roki, privzdigoval stole, telovadil — — — godrnjal, pel in žvižgal — — — vse ob jednom!

Prišel pa je čas do kosila, prišlo kosilo samo in prišel je slednjič čas ločitve. Ginjen poslavljal sem se od prijatelja, podajal mu zopet in zopet roko, pa ga prosil, naj mi vendar oprostí, da ne morem ustreči njegovej prošnji, da bi ostal še jeden dan, ker — — — ker mi je ravno nemudoma oditi. On pa se je smejal in smejal — — — pa šele sedaj umem njegov smeh.

Mešanec naglo vozi — to veste vsi! — a meni je vozil vendar še prepočasí. Vis-a-vis imel sem nežno ličce brdkega dekleta, in vselej drugokrat bilo bi mi srce nemirno brcalo in ne bil bi izgrešil prilike, da bi pričel ž njo govoriti, ako bi jej tudi imel prej nalašč na nogo stopiti. Ta večer pa držal sem se resno, utopljen sam v sé in čelo mi je bilo učeno nagubano, kot da sem učiteljeval že mnogo let in mi je srce odmrlo za jednako družčino. Le tu in tam mislil sem si: „Bog ve, če se temu dekletu kaj dozdeva, da tiči v meni mlad učitelj?“

Dospel sem v Ljubljano in na svoj dom, kjer sem prvič zagledal ono polo papirja, na katerej je stalo črno na belem, s hyeroglifskim pečatom kočevskega okrajnega šol. sveta potrjeno, da so me imenovali voditeljem univerze tam na „Slejmenih“ poleg prijazne ribniške doline! In stalo je res tudi črno na belem, da se mi je nemudoma podati na službovanje, kar mi je močno prijalo. Seveda nisem mogel še tedaj vedeti, da stoji v vsacem jednacem dekretu tako.

Takoj drugo jutro preskrbel sem se z listkom za sedež v poštnem vozu za pondeljek; soboto in nedeljo pa sem porabil, da si ogledam Ljubljano za mnogo, mnogo časa, morebiti celo za — pol leta!